

SLO

3

druhý diel

VEN

SKÝ

JA

ZYK

čina

1.
CYKLUS

NOVÝ
slovenský jazyk
pre 1. cyklus ZŠ

OrbisPictus

Istropolitana

Meno

Trieda

Teta Mily dostane darček

1. Teta Mily bývala vo svojom dome úplne sama. Jej pekný dom stál na konci dediny, na oknách mal čipkované záclony a na vchodových dverách veľké mosadzné klopadlo.

2. A presne tým klopadlom v jedno slnečné popoludnie ktosi zaklopal na dvere. Bol to chlapec od susedov.

3. – Dobrý deň, teta Mily, doniesol som vám darček, – povedal chlapec a podával jej malý prútený košík.

Teta Mily nazrela do košíka a spľasla rukami. Na dne sa krčili tri drobné mačiatka.

– Tie sú krásne, Jakubko! No prečo si mi ich doniesol? Prečo si ich nenecháš ty? – spýtala sa teta Mily začudovane.

– Ja by som si ich nechal, ale my už máme doma dve mačky. Vy nemáte žiadne zvieratko, teta Mily, tak som myslel, že by ste ich možno chceli, prosbne sa zahľadel tete do očí.

Mily sa zadívala na mačiatka a potom na chlapca.

– Vieš čo, Jakubko? Ja si ich teda vezmem, rozhodla sa odrazu.

– Vedel som, že sa vám budú páčiť, – usmial sa chlapec šťastne a podal jej košík.

4. – A ako sa volajú? – zaujímala sa teta Mily.

Chlapec zaváhal.

– Nemajú mená. Volám ich len mačiatka.

– Nemajú mená? – pokrútila teta hlavou, – to musíme okamžite napraviť. Nemôžem im predsa hovoriť Prvé mačiatko, Druhé mačiatko a Tretie mačiatko.

Pohladila mačiatka po chrbte. Čierny kocúrik sa jej pod rukami nahrbil, akoby chcel povedať: Pozri, aký som veľký.

5. Mily sa zasmiala:

– Ty budeš Herkules. Najsilnejší zo všetkých kocúrov na svete.

Druhý kocúrik sa na ňu vážne pozrel a tichučko zamňaukal.

– Hm, a ty? Čo by si povedal na meno Jonáš? Pripomínaš mi môjho brata Jonáša. Nosieval horčicové sako a má presne také isté múdre oči ako ty.

Jonáš spokojne zívól.

– No a ty by si mohla byť Lucinka, – pritúlila si Mily k tvári biele mačiatko s krásnymi modrými očkami.

– Herkules, Jonáš a Lucinka? To sa mi páči, – usmial sa Jakubko, – vymysleli ste im super mená, teta Mily, – pochválil ju.

6. – Som rada, že sa ti páčia. A vieš čo? Ak budeš chcieť, môžeš hocikedy prísť a pohrať sa i nimi, – zamávala mu teta Mily na rozlúčku.

7. – Máme tie najsupper mená na svete, povedal neskôr večer Jonáš a spokojne sa uložil do veľkého koša, ktorý im teta Mily vystlala mäkkou dekou.
 – A máme ten najsupper dom, – pridal sa Herkules, ktorý medzitým nakukol do každej izby.
 – A tú najlepšiu tetu, – zamňaukala Lucinka s bruškom plným sladkého mliečka.

M. Lazárová: Tri mačiatka tety Mily

- 2 a) Pokús sa príbeh porozprávať.
 b) Rozprávaj príbeh ešte raz podľa týchto bodov.

1. Osamelá teta Mily.
2. Návšteva.
3. Darček.
4. Mačiatka bez mena.
5. Mená pre mačiatka.
6. Pozvanie Jakubka.
7. Spokojné mačiatka.

- 1 a) Prečítaj text. b) Odpovedz na otázky.

- Bola teta Mily osamelá?
- Aký darček jej priniesol Jakubko?
- Prečo Jakubko navštívil ešte potom tetu Mily?
- Čo by sa stalo s mačiatkami, keby ich teta nechcela?

Osnova v bodoch opisuje **základné časti textu**. Nachádzajú sa v nej **kľúčové slová** jednotlivých odsekov. (Tvoríme k odsekom nadpis.)

Osnova nám pomáha príbeh porozprávať tak, ako dej za sebou postupne nasleduje.

Odsek je časť textu, ktorá vyjadruje určitú samostatnú myšlienku.

Odseky začínajú na novom riadku a môžu byť vyznačené medzerou, odrážkou alebo číslovaním.

- 3 a) Doplň a rozšír osnovu podľa príbehu. b) Vyznač v doplnených bodoch osnovy kľúčové slová.

1. Teta Mily býva sama.
2. Jedného dňa ju navštívi Jakubko.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

- 4 a) Vypíš z textu o tete Mily vlastné podstatné mená.
 b) V texte zakrúžkuj podstatné meno vyjadrujúce osobu **červenou**, zviera **zelenou** a vec **modrou**.

Bratislava zažila skutočných kráľov

Bratislavu kedysi Slováci volali Prešporok, Nemci Pressburg a Maďari Pozsony.*

Po obsadení Budína Turkami sa Bratislava v roku 1536 stala hlavným mestom Uhorska. Ako prvého tu za kráľa korunovali Maximiliána II. Po ňom bolo ďalších osemnásť korunovácií, medzi nimi aj korunovácia Márie Terézie v roku 1741. Konala sa v Dóme svätého Martina.

V Bratislave sa v súčasnosti zvyknú konať korunovačné dni. Nadšenci a herci v dobových kostýmoch predvádzajú, ako korunovácia kedysi prebiehala. Slávnosti sprevádzajú rytierske hry, divadelné a hudobné predstavenia, prednášky a výstavy, ale aj interaktívne programy pre deti. Po korunovácií prechádza sprievod s práve korunovaným panovníkom ulicami Bratislavy.

Časť trasy pôvodného korunovačného sprievodu je dnes vyznačená mosadznými korunkami v dlažbe. Korunovačnú cestu môžeme prejsť aj pomocou mobilu v rámci interaktívnej šifrovacej hry.

Mária Terézia na korunovačnom pahorku
(C. Hirsch ml.; Galéria mesta Bratislava)

* čítaj: [požohn]

1 a) Prečítaj text. b) Odpovedz na otázky.

- Aké mená mala kedysi Bratislava?
- Ako sa volal prvý kráľ korunovaný v Bratislave?
- Kde sa konal korunovačný obrad?
- Koľko korunovácií sa konalo v Bratislave?
- Prečo bola korunovácia veľká slávnosť?
- Mohli sa na korunováci v Dóme svätého Martina zúčastniť chudobní ľudia?
- Môžeme aj v dnešnej dobe zažiť korunováciu?
- Ako môže prebiehať interaktívna šifrovacia hra?

3 Označ rovnako vety, ktoré tvoria dvojicu.

- ☐ Tára dve na tri.
- ☐ Kôň má štyri nohy, a predsa sa potkne.
- ☒ Sedí na dvoch stoličkách.
- ☐ Aj odborník sa môže pomýliť.
- ☐ Rozpráva hocičo, bez rozmyslu.
- ☐ Zaoberá sa viacerými vecami naraz.

2 a) Vyznač v texte žltou číslovky.

b) Vypíš všetky vlastné podstatné mená.

Slováci Prešporok,

Nemci Pressburg

Maďari Pozsony

Budína Turkami

Bratislava Uhorska

Maximiliána II.

Márie Terézie

Dóme svätého

Martina

Vieš, že...?

Takmer pred dvesto rokmi nemecký pedagóg Friedrich Wilhelm August Fröbel založil materskú školu. Pod vedením vychovávateľiek sa tam deti hrali najmä s hračkami, ktoré vytvoril sám Fröbel. Boli to drevené stavebnice, ktoré obsahovali dieliky rôznych veľkostí. Fröbel takto vymyslel hračky, s ktorými sa deti nielen pohrali, ale pri hre sa zároveň aj vzdelávali a rozvíjali si rôzne schopnosti, napríklad matematickú predstavivosť.

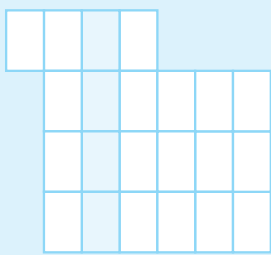
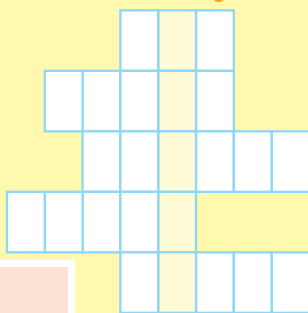
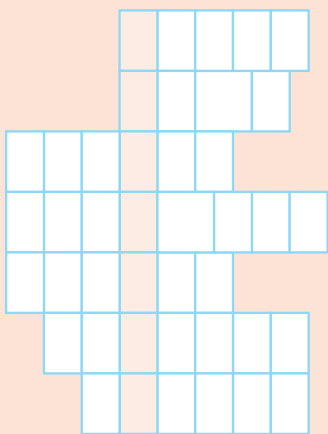
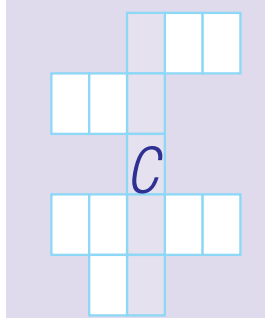
- 4 Roztried' slová podľa slovných druhov a vpíš ich do krížoviek. Dodrž poradie, v akom sú napísané. Dozvieš sa, aké tvary mali dieliky Fröblovej stavebnice. V prípade potreby si pomôž záložkou.

kto, lego, hmyzí, dva, puzzle, ono, rýdze,

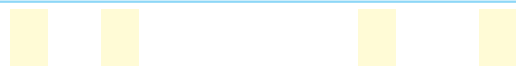
desať, vláčik, myšací, takto, milión,

bryndzová, pexeso, byvolí, vy,

tisíc, bylinné, vysoké, deväť

Podstatné mená**Číslovky****Prídavné mená****Zámená**

- 8 a) Urč slovný druh zvýraznených slov. Označ ich číslami.

Malá žaba sa nebojí **veľkej kaluže**.

- b) Vysvetli, o kom sa takto hovorí.

Toto je moja hračka.

Opíš svoju obľúbenú hračku tak, že nepovieš jej meno, a spolužiaci budú hádať, čo to je. Pomôž si týmito údajmi:

Keď opisujeme predmet, uvedieme:

UŽ VIEM

- veľkosť predmetu,
- tvar predmetu,
- farbu predmetu,
- materiál, z ktorého je vyrobený,
- účel, na čo sa používa,
- zvláštne znaky.

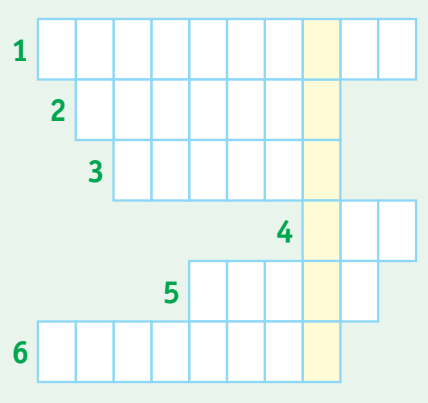
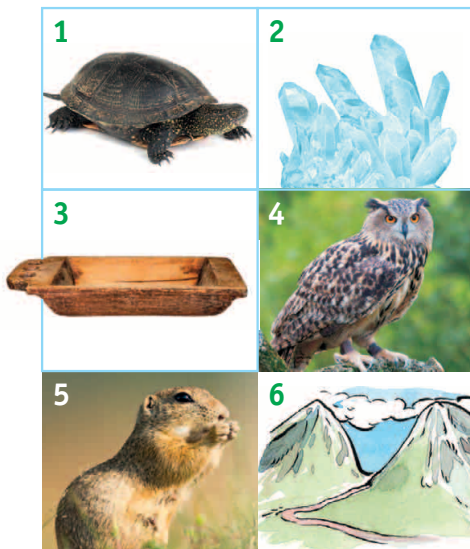
- 6 Označ, ako sa ti v úlohe 5 darilo uhádnuť hračky spolužakov.

- ☐ Darilo sa mi často uhádnuť, aká hračka to je.
- ☐ Občas som nejakú hračku uhádol/-dla.
- ☐ Uhádol/-dla som málo hračiek.

- 7 Zakrúžkuj správne napísané vlastné a všeobecné podstatné mená.

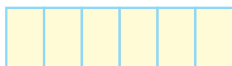
Misa	Lampa	rusko
Čína	európa	morča
poľsko	kominár	Vták
Fínsko	Pokrývač	Revúca
Kvety	Košice	Mačka
brezno	Lekár	Zahraj

- 9 a) Čo je na obrázku?
Odpovede vpíš
do doplnovačky. Tajnička
je riešením hádanky.

Ráno chodí po štyroch,
napoludnie po dvoch
a večer po troch.

Kto je to?

- b) Do ktorého slovného druhu
patria slová na obrázkoch?

- c) Ktorými otázkami
sa na ne pýtame?

- 10 a) Prečítaj text. b) Farebné vety prepíš bez chyby.

Viktória má kamarátky Riu a Zitu.

Obe tancujú v hip-hopovom súbore.

Cez prestávku si púšťali pesničky z mobilu
a ukazovali Viki tanečné prvky. Ona tancovať
nechcela. Bála sa, že to nebude viedieť.

Doma potom tancovala pred zrkadlom.

Napodobňovala to, čo videla.

Raz tancovala v škole pred vitríňkou.

Myslela si, že je sama. Videla ju trénerka.

Dnes sa už Viktória nehanbí tancovať
na verejnosti. Odkedy je v tanečnom súbore,
vyhrávajú jednu súťaž za druhou.

Veď nenadarmo má meno Viktória – víťazstvo.

- 11 Vyznač vhodné odpovede podľa úlohy 10.

Viktória bola

- ☐ talentovaná.
☐ namyslená.
☐ hanblivá.
☐ klebetná.

Viktória si neverila, lebo

- ☐ sa bála výsmechu.
☐ nechcela sklamať dievčatá.
☐ sa bála prehry.
☐ mala čierne vlasy.

Ria a Zita boli

- ☐ lenivé.
☐ dobrosrdečné.
☐ priateľské.
☐ nadané.

Viktória si začala veriť, lebo

- ☐ si to dobre natrénovala.
☐ ju pochválila trénerka.
☐ mala bohatých rodičov.
☐ všetci verili, že to dokáže.

- 12 a) Porozprávaj spolužiakom, či si zažil/-a niečo
podobné ako Viktória. Aké pocity si vtedy mal/-a?
Pomôž si ponukou slov a slovných spojení.

hanbil/-a som sa

triasol/-sla som sa

bolo mi do plaču

mal/-a som veľkú trému

mal/-a som chuť utiecť

chcel/-a som sa schovať

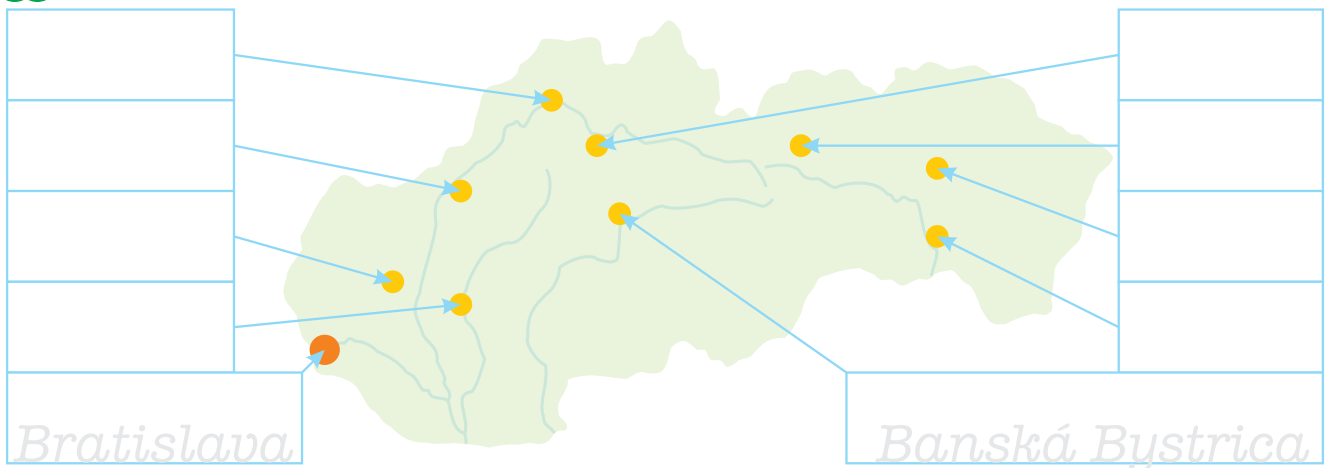
- b) Aké pocity si mal/-a, keď sa ti už podarilo prekonať
strach? Pomôž si ponukou slov a slovných spojení.

pocit spokojnosti, radosti, šťastia, úspechu,
pocit lásky, hrejivý pocit dobra a blaha,
chcieť každému všetko porozprávať,
chuť spievať, chuť skákať od radosti,

13 Doplň veľké alebo malé písmeno.

yzjava asry pišská ová es eruzka
lobik ozef iar ad ronon aliansko
riváň ilina lovenská epublika krajina

14 Pracujte s náčrtom mapy. Napíšte názvy miest písaným písmom.

15 a) Vysvetli, čo znamenajú príslovia. b) Podľa farby urči a napíš, ktorý je to slovný druh.

Ani by sme nevedeli, čo je **dobré**, keby nebolo **zlého**.

Dobrá myseľ a **veselá** viac stojí, než **zlata** veľa.

Kto sa **ohňa** chráni, **ten** sa nepopáli.

Dva razy meraj, **jeden** raz strihaj.

Aj **maličký oheň veľký les** zapáli.

■ *podstatné mená*

■ *prídavné mená*

■ *zámená*

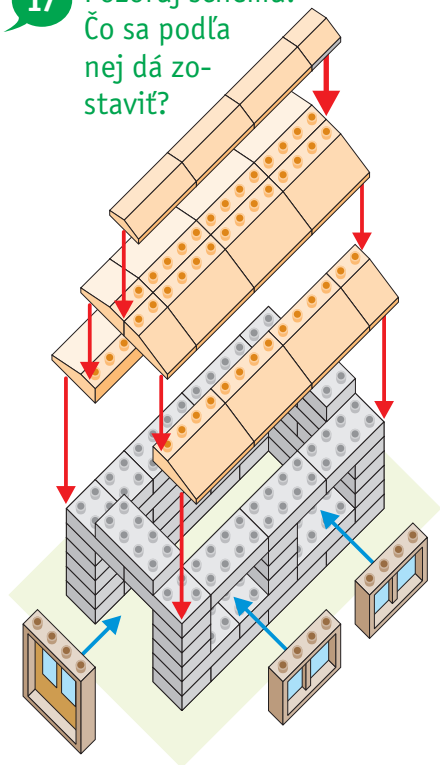
■ *číslovky*

16 Podľa náčrtu očísľuj postup, ako rástla fazuľa.

1. Semeno zasadíme do zeme.	Nad zemou už vidno klíčny list.
Dozreté struky uschli.	Rastlina kvitne.
Už vidno prvé struky.	
Fazuľa má ďalšie dva listy.	
Najprv sa objavil korienok.	

- 17 Pozoruj schému. Čo sa podľa nej dá zostaviť?

- 18 a) Pozoruj tabuľku s rozvrhom hodín. Odpovedaj na otázky.

Koľko hodín majú žiaci v pondelok?

Šesť.

Aký predmet majú 4. vyučovaciu hodinu v utorok?

Slovenský jazyk a literatúra.

Je pravda, že po matematike v stredu nasleduje telocvik?

Nie je to pravda.

Akou hodinou sa vo štvrtok začína vyučovanie?

Hodinou matematiky.

b) Doplň do piatka taký rozvrh hodín, ako máte vy.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Pondelok	slovenský jazyk a literatúra	matematika	telesná a športová výchova	anglický jazyk	slovenský jazyk a literatúra	informatika
Utorok	matematika	slovenský jazyk a literatúra	človek a spoločnosť	slovenský jazyk a literatúra	hudobná výchova	
Streda	človek a príroda	človek a príroda	slovenský jazyk a literatúra	výtvarná výchova	človek a svet práce	
Štvrtok	matematika	slovenský jazyk a literatúra	človek a spoločnosť	slovenský jazyk a literatúra	anglický jazyk	
Piatok						

- 19 Diktát.

Môj pes **R/r** ok hr_zie šp_kovú košť. Naša angorská **M/m** ačka má vo zv_ku v noci ch_tať m_š_. Suseda **V/v** rbovská krmila kor_tnačku

b_l_nkami. U mojej **S/s** tarkej som v_dela na strome v_ra.

Z_va sa m_. **S/s** tr_kov najväčší b_k sa volá **T/t** aurus.

V stáde má aj 14 kráv a 10 teliat.

Ako rozmnožiť rastlinu

Najľahšie sa odrezkami rozmnožuje **potosovec zlatý**, ktorý všetci poznáme pod názvom divý Jano.

Ak nemáš poruke potosovec, postačí aj africká fialka.

Rozmnoženie rastliny

Nachystaj si:

- rastlinu, ktorú chceš rozmnožiť;
- nádobu s vodou;
- nožnice.

1 Dopln do viet slovesá na správne miesto.

nechaj, vlož, skontroluj, odstrihni

Postup:

Odstrihni konce stoniek

potosovca so 4-5 lístkami.

Z fialky postačí jeden lístok.

Vlož ich do pohára s vodou

tak, aby stonka bola ponorená.

Každý deň **skontroluj**,

či má rastlina dostatok vody.

V priebehu niekoľkých dní sa

objavia malé korienky.

Nechaj ich ešte niekoľko

dní zosilnieť a môžeš sadiť.

Výsadba rastliny

Na výsadbu potrebuješ:

- kvetináč;
- zeminu;
- vodu;
- rastlinu.

2 a) Podľa obrázkov zorad vety správne a napíš opis pracovného postupu.
b) Nájdi päť podstatných mien a vyznač ich.

Postup:

Keď budeš dbať na to, aby hlina na rastline nepreschla, odvdáči sa ti pekným vzhľadom.

Opäť ju polej.

V strede urob jamku, do ktorej zasadiš rastlinu.

Do jamky nalej vodu, potom vlož opatrne rastlinu, zahrň ju hlinou a jemne ju popritláčaj okolo rastliny.

Do kvetináča nasyp dostatok hliny.

3 a) Uhádni hádanku.

Nie som ježko. Predsa pichám.
Môj kvet sa ti páči.
Iba jedno prezradím ti:
Rastiem v kvetináči.

b) Ak sa ti nepodarilo hádanku uhádnuť, vylúšti si jej riešenie

TS3	KS1	TS3	TS6	KS6	OS5

IV. VYBRANÉ SLOVÁ

Mýliť sa je ľudské	
• Opakovanie vybraných slov • Ospravedlnenie • Oznam • Správa	2
Výročie	
• Pozvánka • Opakovanie vybraných slov	6

V. SLOVNÉ DRUHY

Triedime slová • Rozdelenie slovných druhov	7
Prechádzka	
• Podstatné mená • Dialóg • Písanie čiarky v jednoduchvej vete	
• Ilustrácia • Nadradené a podradené slová • Rozhovor • Pozvánka	10
Kiki a Miki • Všeobecné a vlastné podstatné mená	12
Mená a priezviská	
• Vlastné mená osôb • Privítanie, rozlúčenie • Tykanie, vykanie • Vlastné mená osôb a zvierat • Pozvánka • Reklama • Všeobecné a vlastné podstatné mená	13
Veľká dobrodružná vlastiveda	
• Vlastné podstatné mená, miestne geografické názvy • Náčrt • Pozvánka	17
Lietajúci koberec	
• Vlastné podstatné mená: názvy štátov • Vlastné podstatné mená • Dialóg	22
Voda • Opakovanie podstatných mien • Prosba	24
Teta Milý dostane darček	
• Opakovanie podstatných mien • Rozprávanie podľa osnovy	
• Kľúčové slová • Odsek • Úvod, jadro, záver	26
Anna zo Zeleného domu	
• Prídavné mená – úvod do poznávania slovných druhov • Prirovnávanie	
• Opis osoby • Slová opačného a podobného významu • Blahoželanie	29
Keby ľudia neboli vymysleli loď, nebola by Amerika	
• Opakovanie slovných druhov • Autor • Slová podobného a opačného významu	34
Nožnice • Opis predmetu	37
Náš fotoalbum	
• Zámená – úvod do poznávania slovných druhov • Jednoduchá ústna informácia	
• Vyhľadávanie informácie z textu • Dialóg	38
Kto sa pýta, ten sa dozvie	
• Opakovanie slovných druhov • Poskytnutie informácie • Opis blízkej osoby	42
Ako sa drak vždy dal nachytať	
• Číslovky – úvod do poznávania slovných druhov • Jednoduché rozprávanie	44
Bratislava zažila skutočných kráľov	
• Opakovanie slovných druhov • Opis predmetu	
• Vyjadrenie vlastných pocitov • Náčrt • Schéma	48
Bezočivá kukučka	
• Slovesá • Slová podobného významu	
• Rozširovanie slovných zásob • Slová opačného a podobného významu	53
Mačky letia do Kanady	
• Slovesá • Formulovanie vlastných prežívaných pocitov	
• Rozprávanie • Pravidlá tvorenia príbehu	57
Čo radi robíme	
• Slovesá • Časovanie • Rozprávanie príbehu podľa vlastnej skúsenosti	
• Slovná zásoba k téme	59
Zásady mladého ochrancu prírody	
• Opakovanie slovných druhov • Zoznam • Sebahodnotenie • Ilustrácia	62
Ako rozmnožiť rastlinu	
• Opis pracovného postupu • Opakovanie slovných druhov	69

VI. OPAKOVANIE

Náš krásavec • Opakovanie učiva 1. cyklu	70
Živý plot • Opakovanie učiva 1. cyklu	72

ISBN 978-80-8302-011-5

